

ФОРМУВАННЯ ТРАДИЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ СЕРЕДОВИЩА ІСТОРИЧНИХ МІСТ З ВІДТВОРЕННЯМ ВТРАЧЕНИХ ПАМ'ЯТОК. АКТУАЛЬНІСТЬ, ПРАВОВЕ ТА НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

© Мещеряков В. М., 2018

Наведено інформацію щодо актуальності теми збереження пам'яток як умови сталого розвитку історичних міст, згадані основні законодавчі та нормативні документи у сфері охорони культурної спадщини, збереження традиційного характеру історичного середовища та відтворення втрачених пам'яток.

Аналіз пам'яткоохоронного законодавства, чинної нормативної бази і практики їх застосування в Україні дають підставу вважати за необхідне вдосконалити цю сферу регулювання з огляду на численні порушення умов та обмежень у сфері містобудівної діяльності щодо територій з особливим статусом в історичних містах. Однією з важливих тем формування традиційного характеру історичного середовища є відтворення видатних втрачених об'єктів культурної спадщини з огляду на їх містоутворювальну функцію на прикладі відтвореного у 1999–2010 роках Одеського кафедрального Спасо-Преображенського собору.

Ключові слова: пам'яткоохоронне законодавство, нормативна база, історичне середовище, відтворення втрачених пам'яток.

Постановка проблеми

Збереження культурної спадщини для нинішнього і майбутніх поколінь є одним із пріоритетів для урядів і органів місцевого самоврядування у всьому світі. У Європейському союзі 2018 рік оголошено роком культурної спадщини. Міністерство культури України також ініціювало тему приєднання до заходів, які проводять європейські країни в межах цього року і звернулося до Кабінету Міністрів з пропозицією оголосити й в Україні 2018 рік роком культурної спадщини. Водночас в Україні існує багато невирішених проблем у пам'яткоохоронній сфері як на рівні законодавства і нормативної бази, так і під час їхньої реалізації на практиці. Це часто призводить до негативних наслідків щодо охорони історичної забудови, порушення її традиційного характеру, появи дисонуючих будівель і споруд. Вдосконаленню законодавчої та нормативної бази повинно передувати всебічне вивчення національного та міжнародного досвіду в цій сфері, аналіз негативних і позитивних прикладів формування традиційного характеру середовища історичних міст, за необхідності – з відтворенням втрачених пам'яток.

Аналіз документів, досліджень та публікацій

Темі охорони об'єктів культурної спадщини, збереження історичного середовища і відтворення втрачених пам'яток присвячені міжнародні хартії [1, 2, 3, 4], конвенції [5], рекомендації [6], заходи Європейської комісії [7, 8], роботи В. В. Вечерського [9], Ю. Г. Лосицького [10], В. М. Мещерякова [11] та інших. Водночас повсякденна практика втручання в історичну забудову потребує відповідного моніторингу і аналізу з метою своєчасного реагування та недопущення послідовного руйнування історичних міст України.

Метою цього дослідження є аналіз сучасного стану законодавчого і нормативного забезпечення збереження об'єктів культурної спадщини, традиційного характеру середовища історичних міст та відтворення втрачених пам'яток.

Виклад основного матеріалу

Історичні населені пункти є гордістю розвинутих країн, а ставлення до культурної спадщини свідчить про цивілізованість держави. Крім гордості за свою країну, яку відчувають мешканці успішних історичних міст усього світу, вони реально помічають економічні переваги дбайливого ставлення до історичного середовища у вигляді постійного розвитку туризму і пов'язаних з ним галузей економіки. Сталий розвиток багатьох міст світу заснований великою мірою на успішній роботі величезної кількості громадян, зайнятих у цій сфері. Конкуренція історичних міст і боротьба за туристичні потоки стимулює органи місцевого самоврядування постійно вдосконалювати свою діяльність у сфері охорони культурної спадщини, розробляти комплексні програми та механізми для забезпечення кваліфікованого підвищення статусу історичних територій, ансамблів та збережених об'єктів культурної спадщини.

Зміст таких комплексних програм та механізмів їх реалізації відповідно до вимог національного пам'яткоохоронного законодавства, міжнародно-правових актів і зобов'язань, які взяла на себе держава Україна, зокрема зобов'язань перед ЮНЕСКО, має бути пріоритетним для усіх суб'єктів – від органів державної влади і місцевого самоврядування – до кожного громадянина.

Міжнародний центр вивчення, збереження та відновлення культурних цінностей (ICCROM) опублікував інформацію про те, що 7 грудня 2017 року на Європейському культурному форумі в Мілані 2018 рік офіційно оголошено Європейським роком культурної спадщини [7]. У документах форуму сказано, що 2018 рік покликаний акцентувати увагу на багатстві культурної спадщини, її ролі у формуванні почуття загальної ідентичності і у майбутньому Європи. Крім того, культурна спадщина створює зростання і робочі місця у містах і регіонах і займає центральне місце в обмінах Європи з рештою світу. Близько 7,8 млн робочих місць в ЄС пов'язані зі спадщиною (наприклад, у сфері туризму, виробництва та безпеки). У секторі культурної спадщини ЄС зайнято більше 300 тис. осіб, а 453 зареєстрованих об'єкта ЮНЕСКО роблять Європу регіоном, на який припадає майже половина світового списку всесвітньої спадщини.

Форум збігся з випуском нового огляду Європейської комісії з культурної спадщини та її ролі в сприйнятті європейців [8]. Відповідно до проведеного у вересні–жовтні 2017 року і опублікованого в грудні 2017 року огляду, 8 з 10 європейців вважають, що культурна спадщина не тільки важлива для них особисто, а й для їх спільноти, регіону, країни і Європейського союзу загалом. Переважна більшість громадян пишається культурною спадщиною, незалежно від того, розташована вона в своєму регіоні або країні, або в іншій європейській країні. Понад 7 з 10 європейців також згодні з тим, що культурна спадщина може поліпшити якість життя. Дослідження також показує, що 9 з 10 вважають, що культурну спадщину потрібно викладати в школах. Три чверті європейців вважають, що держави-члени ЄС повинні виділяти більше ресурсів для захисту культурної спадщини.

Основні шість принципів охорони й реставрації нерухомих пам'яток вперше викладено в Афінській хартії 1931 року [1]. Вони сприяли розвитку широкого міжнародного руху, відображені в національних документах, діяльності ICOMOS та UNESCO, а також у створенні в 1960 році останньою ICCROM – Міжнародного дослідницького центру зі збереження та реставрації культурних цінностей (Римський центр). У зв'язку з критичним осмисленням складності й різноманітності поточних проблем, принципи згаданої хартії неодноразово переглядали. Основними документами, які були прийняті наступними роками, були: Міжнародна хартія з охорони й реставрації нерухомих пам'яток і визначних місць (Венеціанська хартія), 1964 р., Венеція; II Міжнародний конгрес архітекторів і технічних спеціалістів у галузі нерухомих історичних пам'яток [2]; Міжнародна хартія про охорону історичних міст (Вашингтонська хартія), 1987 р. [3]; Ризька хартія про автентичність та історичну реконструкцію культурної спадщини, 2000 р., Рига; регіональна конференція за участю делегацій Естонії, Латвії, Литви, Білорусі та України, спільно з колегами з ICCROM, Канади, США й Великобританії [4]; Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини; Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, сімнадцята сесія, 1972 р., Париж [5]; рекомендації щодо збереження

і сучасна роль історичних ансамблів. Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, дев'ятнадцята сесія, 1976 р., Найробі [6].

Законодавчо-нормативна база України щодо збереження традиційного характеру історичного середовища існує, але є недосконалою і перебуває на стадії активного реформування. Чинний профільний Закон України “Про охорону культурної спадщини” (2000, зі змінами) спрямований на адміністративне регулювання збереження та використання пам'яток та територій з особливим статусом, але не містить положень щодо відтворення втрачених. На зміну цьому закону Міністерство культури України за останні роки підготувало вже декілька редакцій нового закону, які активно обговорювалися у професійних колах, але мали багато істотних зауважень та не знайшли підтримки.

Державні будівельні норми (ДБН) України містять окремі положення, які спрямовано на захист історичної забудови. ДБН 360-92** “Планування і забудова міських і сільських поселень” містить розділ “Охорона історичного середовища, пам'яток історії та культури” із загальними напрямками можливої діяльності з урахуванням категорії цінності території. ДБН Б.2.2-3:2012 “Склад та зміст історико-архітектурного опорного плану населеного пункту” має визначення понять історичних ареалів, заповідних територій, комплексних зон охорони, охоронних зон окремих об'єктів, зон регулювання забудови тощо. ДБН Б.1.1-13:2012 “Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях” містить вимоги фіксації меж територій, які мають планувальні обмеження, наприклад нерухомі об'єкти культурної спадщини, землі історико-культурного призначення. Формування відповідної документації регламентує також ДБН Б.2.2-2008 “Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування”. У 2017 році введений в дію ДБН А.2.2-14-2016 “Склад та зміст науково-проектної документації на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування”, який не розраховано для використання під час розроблення документації щодо відтворення втрачених об'єктів культурної спадщини, але певною мірою містить терміни та визначення понять, які можливо використати для формування науково-проектної документації щодо відтворення втрачених пам'яток.

Отже, вітчизняне законодавство та державні будівельні норми не містять вимог щодо відтворення видатних втрачених об'єктів культурної спадщини, що дає змогу повноцінно формувати традиційний характер історичного середовища вулиці, площі, ансамблю, ядра історичного центру, історичного ареалу та інших територій з особливим статусом.

За інформацією В. В. Вечерського, у 1994 році Міністерство культури України провело науково-практичний семінар “Відтворення втрачених пам'яток: історичний і правовий аспекти”, за результатами якого вперше на офіційному рівні ухвалено “Методичні рекомендації з відтворення втрачених пам'яток” [9, с. 33]. У них, зокрема, зазначено, що “відродження знищених пам'яток – це не інтелігентська забаганка, а нагальна суспільна потреба, бо українська духовна спадщина у ХХ столітті зазнала безпрецедентного винищення. Водночас, у разі натурального повномасштабного відтворення зруйнованих архітектурних витворів виникають проблеми, що ставлять цю діяльність на межу, за якою розпочинається фальсифікація культурних цінностей. Тож у загальному випадку відтворені об'єкти не можуть визнаватися повновартісними пам'ятками історії та культури, а набувають значення лише символів певних історичних епох. Стосовно відтворення втрачених старовинних споруд не може бути універсальних чи догматичних засад, придатних на всі випадки. У кожному випадку питання потрібно вирішувати з урахуванням усіх аспектів конкретної ситуації, а саме: історико-культурного значення, містобудівної доцільності, документальності та композиційної узгодженості з довкіллям. Неприпустимим вважається натурне повномасштабне відтворення втрачених унікальних пам'яток архітектури в первісному вигляді або ж на підставі гіпотез і аналогій”. У Венеційській хартії 1964 року зазначено: “Реставрація припиняється там, де розпочинається гіпотеза” [2].

На державному рівні тема відтворення втрачених пам'яток офіційно проголошена президентом Л. Д. Кучмою, який підписав Указ від 9 грудня 1995 року № 1138/95 “Про заходи щодо відтворення видатних пам'яток історії та культури”. Цим Указом створено Комісію з питань

відтворення видатних пам'яток історії та культури при Президентіві України, яку очолив академік НАН України Петро Тронько. На виконання Указу 23 квітня 1999 року постановою Кабінету Міністрів України № 700 затверджено “Програму відтворення видатних втрачених пам'яток історії та культури України”, яка містила перелік втрачених об'єктів, що підлягають відтворенню, а також “Порядок розробки, погодження та затвердження проектної документації на відтворення втрачених пам'яток архітектурної спадщини” (затверджено наказом Держбуду України від 22 квітня 1998 року № 86, зі змінами від 28 квітня 2000 р. № 89), який діяв до 2007 року.

Відповідно до цієї Програми різноманітність історико-культурних регіонів України зумовила особливості формування переліку видатних пам'яток історії та культури, які передбачалося відтворити. Видатною пам'яткою історії та культури міг бути визнаний об'єкт, який відповідає принаймні одному з таких критеріїв:

- здійснював значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, мистецтва впродовж тривалого історичного періоду;
- безпосередньо пов'язаний з історичними подіями, розвитком ідей, видатними особами, які мали значний вплив на хід національної історії, розвиток культури і мистецтва;
- є шедевром творчого генія, став етапним твором видатних архітекторів чи художників;
- був унікальним твором зниклої культури чи мистецького стилю.

Відповідність кожного об'єкта цим критеріям оцінювалася спеціалізованими науковими радами і була підставою для зарахування до Програми. Критеріями для відтворення видатних втрачених пам'яток історії та культури є:

- знищення в результаті акту вандалізму, воєнних дій, стихійних лих, пожежі або інших причин руйнівного характеру;
- необхідність відтворення цілісності історичного ансамблю (комплексу);
- забезпеченість втраченого об'єкта архівною фіксаційною документацією, необхідною для відтворення (описи, обміри, проектні та виконавчі креслення, гравюри, малюнки, фото, макети).

Для визначення можливості відтворення об'єкта мінімально необхідний набір фіксаційної документації повинен охоплювати:

- креслення плану і двох фасадів;
- натурну фотофіксацію – три фотографії загального вигляду з різних точок і фотографії фрагментів або деталей.

Фіксаційною документацією не можуть бути натурні фотографії об'єкта без креслень. Рішення про достатність документації для відтворення об'єкта ухвалює в кожному конкретному випадку спеціалізована наукова рада.

Відтворення об'єкта у разі відсутності архівної документації та натурних досліджень на підставі тільки наукової реконструкції не допускається.

Об'єкт повинен відтворюватися, як правило, на його історичному місці, зафіксованому обмірами або збереженими автентичними фрагментами фундаментів. Відтворення об'єкта на іншому місці, в разі забудови його історичної території, допускається у винятках.

Для фінансового забезпечення відтворення видатних пам'яток історії та культури у встановленому законодавством порядку залучаються кошти державного та місцевих бюджетів, юридичних і фізичних осіб, благодійні внески і пожертвування Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини імені О. Гончара, його відділень та представництв.

Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування можуть знаходити інші джерела фінансування відповідно до законодавства України. Відтворення містобудівних комплексів і ансамблів проводиться, як правило, за кошти інвесторів.

Постанова Кабінету Міністрів України № 700 від 23 квітня 1999 року “Програма відтворення видатних втрачених пам'яток історії та культури України” діяла до 21 березня 2007 року, коли Кабінет Міністрів України прийняв постанову від № 543 (543-2007-п) “Про визнання такими, що втратили чинність, постанов Кабінету Міністрів України з питань відтворення видатних пам'яток

історії та культури”, пунктом 2 якої дав доручення Міністерству культури і туризму України та Міністерству регіонального розвитку та будівництва України розробити “Порядок відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини”. Такий документ розроблено і спільним наказом двох міністерств від 05.11.2007 № 69/299 введений в дію (зарєєстрований в Міністерстві юстиції України 27 листопада 2007 за № 1315/14582). Цей документ єдиний, який регламентує в Україні процедуру відтворення втрачених пам'яток, починаючи з 2007 року.

Міністерство культури України сьогодні є центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, який формує і реалізує політику держави у цьому напрямі. Провідну роль у формуванні законодавчої та нормативно-правової бази тривалий час мали: Спеціальний науково-реставраційний проектний інститут “Укрпроектреставрація”, ЗАТ (м.Київ); Державне підприємство Український регіональний спеціалізований науково-реставраційний інститут “Укрзахідпроектреставрація” (м. Львів); НДІ пам'яткоохоронних досліджень Міністерства культури України; Науково-дослідний інститут теорії та історії архітектури та містобудування (НДПІАМ); Центр пам'яткознавства НАН України; Українське товариство охорони пам'яток історії та культури (УТОПК) та інші.

Як методологічну базу у сфері охорони культурної спадщини використано Конвенцію про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (ратифіковану Верховною Радою Української РСР, 1988) [4] та інші матеріали міжнародних інституцій: настанови, меморандуми і постанови; соціологічні дослідження; текстові та графічні матеріали; інші доступні документи за відповідною тематикою, що оприлюднені на профільних офіційних сайтах.

Наявне законодавство, зокрема у сфері охорони культурної спадщини, та чинні державні будівельні норми не є перешкодою для будівництва великої кількості явно дисонуючих об'єктів на територіях з особливим статусом в історичних містах України. Відсутність політичної волі керівництва держави та недосконалість державної законодавчо-нормативної бази щодо збереження традиційного характеру історичного середовища і відтворення втрачених пам'яток погіршує потенційні можливості розвитку туристичної привабливості України і, відповідно, зменшує надходження коштів у бюджети всіх рівнів.

Доповнення законодавства України і державних будівельних норм відповідними положеннями, зокрема щодо відтворення видатних втрачених об'єктів культурної спадщини з метою повернення традиційного характеру середовища історичним містам, дало би змогу забезпечити сталий розвиток туристичної галузі на підставі своєрідності національних і регіональних особливостей, культурного і ландшафтного контексту, зручності, комфортності та естетичної привабливості історичного середовища.

Доцільність або недоцільність відтворення видатних втрачених об'єктів культурної спадщини фахівці обговорюють вже декілька десятиліть і часто це має протилежні погляди – від повного заперечення до повної підтримки. З одного боку, копія не може замінити автентичної пам'ятки, з іншого – неможливо повноцінно сформувати традиційний характер історичного середовища містобудівного ансамблю без відтворення втрачених пам'яток, як його елементів.

Архітектор Ю. Г. Лосицький в статті “До питання відтворення втрачених пам'яток архітектури” [10] узагальнив різноманітні погляди і приклади відтворення, зокрема питання – наскільки копія споруди може компенсувати втрату оригіналу: “Роль копії в мистецтві і культурі величезна, хоча доволі низько оцінена і тому мало вивчена. Саме завдяки копіям збереглося досить багато шедеврів мистецтва, наприклад, значна частина втраченої в оригіналі давньогрецької скульптури дійшла до нас завдяки римським копіям і людство зберегло в такий спосіб величезні духовні цінності. З одного боку, досконалу копію не можуть відрізнити від оригіналу досвідчені експерти, тоді в чому різниця між копією й оригіналом, як твором мистецтва? З іншого боку, найдосконаліша копія твору втрачає цінність, у всякому разі грошову, як тільки виявляється, що це копія. Теоретичне осмислення проблеми копіювання (відтворення) архітектурних шедеврів знаходиться в компетенції реставраційної науки, за недовгу історію якої погляди на те, що і як потрібно реставрувати, швидко змінювалися від стилістично цілісних реставрацій до переконання, що єдиним методом реставрації є анастилоз... Зважаючи на таке ставлення до оцінки архітектурних

шедеврів минулого, стає цілком зрозуміло, чому суспільство прагне відтворити Старе м'ясто і королівський палац у Варшаві – вони є творами мистецтва і духовної культури Польщі, нітрохи не нижчими і не менш вартісними для суспільства, ніж музика Шопена або вірші Міцкевича. В культурі кожного суспільства є певне коло творів архітектурного мистецтва, художня цінність яких значно вища за цінність їх, як пам'яток матеріальної культури”.

Мій особистий досвід як керівника творчого колективу проектувальників, відтвореного у 1999–2010 роках Одеського кафедрального Спасо-Преображенського собору (рис.), викладено у монографії [11], яку можна використати зокрема щодо надання практичних рекомендацій для проектувальників інших відтворюваних об'єктів відповідно до об'ємно-просторового, архітектурно-планувального, конструктивного, інженерно-технічного і художньо-декоративного рішень та авторського нагляду.

Відтворений собор у структурі забудови історичного центру Одеси. Фото О. Куцого

Висновки

Процес формування ідеології відтворення втрачених пам'яток не завершено, кожний такий випадок є унікальний і потребує індивідуального підходу. Законодавство та нормативна база України у сфері охорони культурної спадщини потребують вдосконалення, особливо у сфері формування традиційного характеру середовища в історичних містах та відтворення втрачених об'єктів у структурі містобудівних ансамблів. Вдосконалення базової документації за наявності політичної волі керівництва держави і органів місцевого самоврядування дасть змогу зберегти унікальну історико-культурну спадщину України для нинішнього та майбутнього поколінь, а також сприятиме розвитку туризму і пов'язаних з ним галузей економіки, що забезпечить сталий розвиток історичних міст.

1. Афіньська хартія. Історична спадщина міст (пп. 65–70). Містобудівний маніфест, складений Ле Корбюзьє, прийнятий четвертим конгресом СІАМ, 1933 р. Афіни. <http://tehne.com/event/arhivsyachina/le-korbyuze-afinskaya-hartiya#heritage> (дата звернення 13.02. 2018 р.). 2. Міжнародна хартія з охорони й реставрації нерухомих пам'яток і визначних місць (Венеціанська хартія),

1964 р. Венеція, II Міжнародний конгрес архітекторів і технічних спеціалістів у галузі нерухомих історичних пам'яток. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_757 (дата звернення 13.02. 2018 р.). 3. Міжнародна хартія про охорону історичних міст (Вашигтонська хартія) 1987 р., Вашингтон. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_761/conv (дата звернення 13.02. 2018 р.). 4. Ризька хартія про автентичність та історичну реконструкцію культурної спадщини, 2000 р. Рига. Регіональна конференція за участю делегацій Естонії, Латвії, Литви, Білорусі та України, спільно з колегами з ICCROM (Міжнародного дослідницького центру охорони та реставрації культурних цінностей), Канади, США й Великобританії. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_260/conv (дата звернення 13.02. 2018 р.). 5. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини, Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури сімнадцята сесія, 1972 р. Париж. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_089/conv (дата звернення 13.02. 2018 р.). 6. Рекомендація про збереження і сучасну роль історичних ансамблів. Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти науки і культури, дев'ятнадцята сесія, 1976 р. Найробі. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_726/conv (дата звернення 13.02. 2018 р.). 7. Міжнародний центр вивчення, збереження та відновлення культурних цінностей (ICCROM), 17 грудня 2017 р. <https://www.iccrom.org/news/launch-european-year-cultural-heritage-2018> (дата звернення 13.02. 2018 р.). 8. Огляд Європейської комісії по культурній спадщині та її ролі в сприйнятті європейців, надруковано у грудні 2017 р. <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2150> (дата звернення 13.02. 2018 р.). 9. Вечерський В. В. Втрачені об'єкти архітектурної спадщини України [Текст]: Монографія / В. В. Вечерський – К.: ЕСЕ, 2002 – 593 с.: іл. 10. Лосицький Ю. Г. До питання відтворення втрачених пам'яток архітектури [Текст]: Стаття / Ю. Г. Лосицький – АНТ – К.: 1999. – № 1. – С. 25–27. 11. Мецєряков В. М. Відтворення Одеського кафедрального Спасо-Преображенського собору [Текст]: Монографія / В. М. Мецєряков. – Одеса: Фенікс, 2017 – 464 с.: іл.

V. Meshcheriakov

Creative architectural studio M-STUDIO, Odessa, Ukraine

THE FORMATION OF THE TRADITIONAL CHARACTER OF THE HISTORICAL CITIES WITH THE RE-CREATION OF THE LOST OBJECT OF CULTURAL HERITAGE – ACTUALITY, LEGISLATIVE AND REGULATORY SUPPORT

© Meshcheriakov V. M., 2018

This article contains information about the importance of preserving the historical objects as a vital condition of a normal development of historical cities. The main legislative and regulatory documents in the fields of protecting of cultural heritage, preserving the traditional character and reconstructing of the lost objects are mentioned.

The analysis of the legislation of preserving the objects of cultural heritage, the current regulations and practices of their implementation in Ukraine give grounds for considering importance of improving the regulations with the consideration of numerous violations of conditions and restrictions of urban planning of the cities with the status of historical sites.

One of the important topics of the formation of traditional historical character is the re-creation of the lost objects of cultural heritage with the consideration of their role in the city-forming, using as an example the reconstructed in 1999–2010 the Transfiguration Cathedral in Odessa.

Key words: the legislation and regulations of preserving the objects of cultural heritage, historical environment, the reconstruction of the lost objects.